

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2020-0460063	Datum opzoeking:	10/12/2020
Referentienummer:	Kanaalstr11-1	Zoekdata:	73064B0513/00S000
Perceel:	73064B0513/00S000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Lanaken afdeling LANAKEN 3 AFD/REKEM/, sectie B met perceelnummer 0513/00S000 [73064B0513/00S000]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Oude kern Rekem:** (detail zie bijlage)

Legende

■ Cultuurhistorische landschappen	■ Monumenten
□ Archeologische sites	□ Overgangszones
■ Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Oud-Rekem:** (detail zie bijlage)
- **Gemeentehuis van Rekem en gemeenteschool:** (detail zie bijlage)

Legende

□ Landschapsatlas	□ Archeologische zones
□ Historische tuinen en parken	■ Bouwkundig erfgoed - gehelen
■ Houtige beplantingen	● Bouwkundig erfgoed - relicten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Oud-Rekem:** Archeologisch (detail zie bijlage)
- **Gemeentehuis van Rekem en gemeenteschool:** Bouwkundig (detail zie bijlage)
- **Oude kern Rekem:** Bouwkundig (detail zie bijlage)
- **Oud-Rekem en omgeving:** Landschappelijk (detail zie bijlage)

Legende

■ Historische tuinen en parken	▨ Houtige beplantingen
□ Archeologische zones	▨ Landschapatlas
▨ Bouwkundig erfgoed - gehele	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relict	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

▨ Bufferzones
▨ Kernzones

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Het onroerend erfgoeddecreet voorziet vier mogelijke beschermingsstatuten;

1. een beschermd monument
2. een beschermd cultuurhistorisch landschap
3. een beschermd stads- of dorpsgezicht
4. een beschermde archeologische site

Geïnteriseerd onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Daarnaast zijn er ook enkele thematische inventarissen gerealiseerd: over historische tuinen en parken, houtige beplantingen met erfgoedwaarde en orgels.

Geïnteriseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met bepaalde rechtsgevolgen, die verschillen naargelang de inventaris.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van minstens vijf inventarissen:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed
- De landschapsatlas
- De inventaris van de archeologische zones
- De inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- De inventaris van historische tuinen en parken

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel vijf beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette en de volledige Brugse binnenstad.

Informatieverplichting

Iedereen die **een beschermd onroerend erfgoed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar dient in de publiciteit én in de onderhandse en authentieke akte vermelden dat het om een beschermd goed gaat, en wat de precieze rechtsgevolgen daarvan zijn.

Iedereen die **een geïnteriseerd onroerend goed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar, moet dit niet in de publiciteit vermelden, maar wel in de onderhandse en authentieke akte, alsook de precieze rechtsgevolgen die aan de opname verbonden zijn door een verwijzing naar hoofdstuk 4 van het Onroerenderfgoeddecreet op te nemen.

Archeologie

Op percelen die in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site gelegen zijn of die in een archeologische zone gelegen zijn die opgenomen is in de vastgestelde inventaris van archeologische zones dient de archeologieregelgeving te worden nageleefd. Zorg dat je het correcte traject volgt bij vergunningsaanvragen.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: Kanaalstr11-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Lanaken afdeling LANAKEN 3 AFD/REKEM/, sectie B met perceelnummer 0513/00S000 [73064B0513/00S000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek: Oude kern Rekem

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek

Beknopte karakterisering

Typologies burgerhuizen, herenhuizen, kloosterkerken, parochiekerken, openbare pleinen, stadspoorten, stadswoningen, steden, stadsomwallingen, verharde wegen, waterkastelen

Beschrijving

De historische stadskern van Rekem, is beschermd als stadsgezicht. De gevels die zich op de grens van de afbakening bevinden en waarvan de rest van het gebouw buiten de afbakening ligt, maken in dit geval geen deel uit van de bescherming.

Waarden

De oude kern van de stad Rekem is beschermd als stadsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

Het is een zeer oude kern hierop wijzen de belangrijke neolithische vondsten. In de Romeinse tijd was het een nederzetting aan de heirbaan Tongeren-Nijmegen. Het was een vrij leen van het Duitse Rijk, in 1356 verheven tot rijksbaronnie en in 1623 tot graafschap met eigen munt. Tijdens het Franse bewind verloor de stad haar onafhankelijkheid en werd ingelijfd bij het departement Neder-Maas. De historische stadsstructuur bleef in het huidige stratenpatroon en in tal van historische architecturale resten duidelijk bewaard. Het stadje vertoont een vrij onregelmatig dambordschema met als de aaneenschakeling van Kanaalstraat-Herenstraat-Patersstraat-Sint-Pieter; aan het oosteinde van deze as ligt het kasteel en aan het west-uiteinde de minderbroederskerk; onmiddellijk ter westen van het kasteel bevindt zich de Groenplaats, het voormalige marktplein, met de beschermde Sint-Pieterskerk, achter de kerk, Onder de Linden, het thans eveneens beschermde, voormalige gerechtshof; op het marktplein bevond zich voorheen het perron, dat zich nu in de tuin van de psychiatrische instelling bevindt (kasteel d'Aspremont-Lynden). De stad was voorzien van een driedelige omwalling, waarvan verscheidene resten bewaard bleven (muren, grachten, een poort, een vestingstoren) en waarvan het tracé nog duidelijk in het huidige straatbeeld is af te lezen.

Het industrieel-archeologische aspect wordt in het stadsbeeld vertegenwoordigd door de voormalige distillerie F. Senden-Devel.

Historische waarde

in casu architectuurhistorische waarde:

Het geheel presenteert zich als een duidelijk afgebakende entiteit van een uitzonderlijke gaafheid en homogeniteit. Doordat het eigenlijke centrum voor kort verlegd werd naar de nieuwe, nabijgelegen woonwijken, bleef het 19de-eeuwse uitzicht vrijwel volledig bewaard; de bebouwing is kleinschalig, en bestaat voornamelijk uit 19de-eeuwse burgerhuizen (bijvoorbeeld Groenplaats 4, Herenstraat 12 en 18, Kanaalstraat 3, Patersstraat 39-41), waarvan een aantal met oude kern (bijvoorbeeld Herenstraat 1, 7-9) en enkele stadshoeven (bijvoorbeeld Herenstraat 15, Kanaalstraat 5,7, Patersstraat 4, 7-9, 22, 28, Sint-Pieter 24); tevens enkele imposante herenhuizen uit de 17de eeuw (bijvoorbeeld Patersstraat 5, het gebouw in de tuin), 18de eeuw (bijvoorbeeld Oude God 23) en 19de eeuw (bijvoorbeeld Patersstraat 25, 27, 35). Het stadsbeeld wordt beheerst door het imposante waterkasteel in Maasstijl, de Sint-Pieterskerk en de minderbroederkerk. Bovendien is het geheel omringd door een ware groengordel, met het kanaal aan de oostzijde, zodat het stadsbeeld ook van buitenaf beschouwd, zeer merkwaardig is.

Is de aanduiding van

- **Boomgaardstraat, Engelenstraat, Groenplaats, Herenstraat, Isabellastraat, Kanaal, Kanaalstraat, Leon Hermanslaan, Nieuwe Walstraat, Onder de Linden, Oude God, Oude-Weerdstraat, Patersstraat, Schijfstraat, Sint Pieter, Walstraat (Lanaken)** De historische stadskern van Rekem getuigt van een zeer rijke geschiedenis van de stad, met onder andere het kasteel, stadsmuur en -poort, kerken, woningen, enzovoort.

Is de omvattende aanduiding van

- **Engelenstraat 2 (Lanaken)** Alleenstaand, en thans verlaten en vervallen diephuis uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Engelenstraat 14 (Lanaken)** Het 17de-eeuwse gebouw is gebouwd op de stadswal, die in de onderbouw duidelijk zichtbaar is. Bakstenen gebouw van 1634, met twee bouwlagen onder steile zadeldaken.
- **Oude God 15 (Lanaken)** Geheel gevormd door twee alleenstaande, haaks op elkaar gestelde gebouwen, respectievelijk uit het begin van de 20ste en de eerste helft van de 19de eeuw.
- **Sint Pieter 41 (Lanaken)** Alleenstaand breedhuis van het dubbelhuistype, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 10 (Lanaken)** Enkeluis van drie traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak, uit eind 19de - begin 20ste eeuw, mogelijk met oudere kern.
- **Kanaalstraat 1 (Lanaken)** Burgerhuis, gelegen op de hoek met Oude God, van 1900-1910.
- **Engelenstraat 6 (Lanaken)** Breedhuis van het dubbelhuistype, drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, met datering 1865.
- **Herenstraat 1 (Lanaken)** Hotel uit 1710; breedhuis van zes traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak met laat-classicistische gevelordonnantie uit eind 18de - begin 19de eeuw.
- **Groenplaats 4 (Lanaken)** Laat-classicistisch, alleenstaand dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen, door middel van muurankers gedateerd 1820.
- **Oude God 3, 8 (Lanaken)** De twee huizen en de poort werden in 1630 gebouwd door graaf Ernest d'Aspremont-Lynden; de nog aanwezige gracht wordt door de Siepbeek van water voorzien; de oorspronkelijke valbrug is thans door een stenen brug vervangen.
- **Kanaalstraat 3 (Lanaken)** Burgerhuis in eclectische stijl, uit eind 19de eeuw.
- **Patersstraat 5 (Lanaken)** Herenhuis van het dubbelhuistype, in eclectische stijl met datering 1903.
- **Kanaalstraat 9-11, Oude God 16-22 (Lanaken)** Het gemeentehuis dateert van 1859, de L-vormige achterbouw voor de school van 1872. Beide werden opgetrokken in neoclassicistische stijl.
- **Onder de Linden 5 (Lanaken)** L-vormig gebouw, waarvóór zich, tot de Franse inval, de schandpaal bevond. Bakstenen gebouw van twee bouwlagen met kern uit de eerste helft van de 17de eeuw.
- **Oude God zonder nummer (Lanaken)** GOp de oosthoek van de straat, gepolychromeerd, gietijzeren kruis, op een oude, kalkstenen sokkel.
- **Patersstraat 11 (Lanaken)** Op deze plaats bevond zich vroeger het zogenaamde Armenhuis.
- **Sint Pieter 24 (Lanaken)** Herenhuis van het dubbelhuistype, van circa 1860.
- **Oude God 23 (Lanaken)** Herenhuis van 1783 in Lodewijk XVI-stijl en achtergelegen hoeve van 1849.
- **Herenstraat 18-20 (Lanaken)** Herenhuis van het dubbelhuistype, vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak, gedateerd 1850.
- **Patersstraat 2 (Lanaken)** Breedhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder afgewolfd zadeldak, uit de 18de eeuw.
- **Patersstraat 16 (Lanaken)** Dubbelhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder gebogen zadeldak, met huidig uitzicht uit de 19de eeuw, doch oudere kern uit de 17de of 18de eeuw.
- **Onder de Linden 1 (Lanaken)** Dubbelhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder schilddak met huidig uitzicht uit eind 19de - begin 20ste eeuw, met oudere kern met datering 1785.
- **Herenstraat 12 (Lanaken)** Dubbelhuis, gelegen op de hoek van de Engelenstraat, uit het midden van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 14 (Lanaken)** Enkelhuis, gelegen op de hoek van de Engelenstraat, met huidig uitzicht uit de 19de eeuw, doch mogelijk kern uit de 17de eeuw.
- **Herenstraat 21 (Lanaken)** Diephuis, gelegen op de hoek van de Engelenstraat. Vijf traveeën en twee bouwlagen onder steil wolfsdak, uit de 19de eeuw.
- **Herenstraat 24 (Lanaken)** Smal huis, gelegen op de hoek van de Schijfstraat, één travee en twee bouwlagen onder zadeldak, met gevelordonnantie uit het begin van de 20ste eeuw.
- **Nieuwe Walstraat 2 (Lanaken)** Breedhuis, gelegen op de hoek van de Isabellastraat, in 1834 door de familie Beckers gebouwd met hergebruik van 17de-eeuws, kalkstenen materiaal.
- **Herenstraat 8 (Lanaken)** Hoeve met huidig eclectisch uitzicht uit de tweede helft van de 19de eeuw, doch met oudere kern uit de 18de eeuw.
- **Groenplaats 1 (Lanaken)** Het kasteel is gelegen binnen de omheining van het gesticht, en neemt het volledige stadsgedeelte tussen de Kanaalstraat en Onder De Linden in.
- **Sint Pieter 36 (Lanaken)** In 1847 verlaten de norbertijnen het klooster en keren de minderbroeders er terug. Van het klooster blijft thans alleen de kloosterkerk in zijn oorspronkelijke staat bewaard.
- **Sint Pieter 20 (Lanaken)** Gebouwd in 1891 door Franz Hubert Senden, postmeester van Rekem. Breedhuis van het dubbelhuistype in eclectische stijl, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Patersstraat 27 (Lanaken)** Neoclassicistisch burgerhuis van het dubbelhuistype, van circa 1860.
- **Patersstraat 35 (Lanaken)** Gaaf bewaard, neoclassicistisch herenhuis van het dubbelhuistype, van circa 1875.
- **Sint Pieter zonder nummer (Lanaken)** Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog. Bronzen beeld op een hardstenen sokkel, door Frans Huygelen, gegoten door de Fonderie Verbeyst van Brussel.
- **Groenplaats 2 (Lanaken)** Barokkerk, gelegen op de zuidzijde van de Groenplaats; de west- en zuidgevels zijn aan het oog onttrokken door huizenrijen respectievelijk gelegen Onder de Linden en Herestraat.
- **Patersstraat 4 (Lanaken)** Stadshoeve van vier traveeën en twee bouwlagen onder gebogen zadeldak, met huidig uitzicht uit de tweede helft van de 19de eeuw, doch oudere kern.
- **Patersstraat 7 (Lanaken)** Stadshoeve met kern uit de 17de eeuw, doch huidige ordonnantie vrijwel volledig uit de 19de eeuw.
- **Patersstraat 22 (Lanaken)** Stadshoeve met ongelijk aantal traveeën en twee bouwlagen onder zeer steil zadeldak; in kern

waarschijnlijk opklimmend tot de 17de eeuw.

- **Patersstraat 23 (Lanaken)** Stadshoeve uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Patersstraat 28 (Lanaken)** De ordonnantie van het woonhuis dateert van circa 1860, het gebouw zelf is op de sluitsteen van de poort gedateerd 1794.
- **Herenstraat 6 (Lanaken)** Breedhuis van het dubbelhuistype, vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen zadeldak, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 15-17 (Lanaken)** Stadshoeve met woonhuis uit 1813, doch mogelijk oudere kern uit de 17de eeuw.
- **Herenstraat 19 (Lanaken)** Ruime stadshoeve met huidige ordonnantie uit de 19de eeuw; de kern klimt waarschijnlijk op tot 1679.
- **Isabellastraat 5 (Lanaken)** Kleine stadshoeve uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Kanaalstraat 7 (Lanaken)** Stadshoeve, met boerenburgerhuis van drie traveeën en poortgebouw, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Kanaalstraat 5 (Lanaken)** Stadshoeve, met boerenburgerhuis van drie traveeën en poortgebouw van één travee links, op de sluitsteen van de poort gedateerd 1887.
- **Schijfstraat zonder nummer, Sint Pieter zonder nummer, Walstraat zonder nummer (Lanaken)** De stad was voorzien van een drieledige omwalling, waarvan verscheidene resten bewaard bleven en waarvan het tracee nog duidelijk in het huidige straatbeeld is af te lezen.
- **Patersstraat 31 (Lanaken)** Breedhuis dat vroeger wellicht één geheel vormde met het aanpalende nummer 29, in kern opklimmend tot de 17de eeuw. De voorgevelordonnantie dateert uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Patersstraat 10 (Lanaken)** Breedhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder steil zadeldak. De oude kern is thans voorzien van een volledig aangepaste voorgevel.
- **Patersstraat 12 (Lanaken)** Dubbelhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder steil gebogen zadeldak, met classicistische voorgevelordonnantie van circa 1775.
- **Patersstraat 17-19 (Lanaken)** Oorspronkelijk een dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen zadeldak, daterend uit de tweede helft 18de of eerste helft 19de eeuw.
- **Patersstraat 25 (Lanaken)** Breedhuis van het enkelhuistype, drie traveeën en drie bouwlagen onder mank zadeldak, van circa 1860.
- **Patersstraat 37 (Lanaken)** Dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, van circa 1860.
- **Herenstraat 4 (Lanaken)** Enkelhuis van twee traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, met huidig uitzicht uit eind 19de - begin 20ste eeuw, doch waarschijnlijk met oudere kern.
- **Herenstraat 7-9 (Lanaken)** Oorspronkelijk één breedhuis, uit de tweede helft van de 17de eeuw, doch met gewijzigde voorgevelordonnantie uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 16 (Lanaken)** Sterk aangepast breedhuis van twee bouwlagen, met 17de-eeuwse kern.
- **Nieuwe Walstraat 14 (Lanaken)** Alleenstaand breedhuis van het dubbelhuistype uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Kanaal 25-27 (Lanaken)** Twee woningen in een alleenstaand gebouw uit de tweede helft van de 19de eeuw, vlak bij de Zuid-Willemsvaart gelegen.
- **Oude God 1-2 (Lanaken)** Twee gelijkaardige breedhuizen, beide voorzien van een ommuurde tuin met fruitbomen, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Walstraat 17-19 (Lanaken)** Twee gelijkaardige hoekhuizen van elk drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Patersstraat 39-41 (Lanaken)** Dubbelhuizen van elk vier traveeën en twee bouwlagen, van 1850-1860.
- **Herenstraat 23 (Lanaken)** Dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, uit het derde kwart van de 19de eeuw.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Rekem (Lanaken), Boorseme, Opgrimbie (Maasmechelen)** De vruchtbare Maasvallei heeft in de loop der tijden het ontstaan bewerkstelligd van talrijke nederzettingen, waarvan enkele uitgegroeid zijn tot een stedelijke kern, zoals Rekem. Restanten van de vroegere Maasmeanders zijn er herkenbaar zowel in de bedding van de Zijpbeek ten noorden, als ook in het landschap ten zuiden. Door zijn ligging aan de oude rivierloop heeft Rekem sinds de Late Steentijd een nagenoeg ononderbroken bewoning gekend. Tijdens de Middeleeuwen fungeerde de vrije rijksheerlijkheid Rekem, in 1356 tot baronie verheven, als een vooruitgeschoven grensversterking van het Heilig Roomse Rijk. Het werd uitgebouwd als versterkt stadje met een waterkasteel, marktplein, kerk en verschillende burger- en herenhuizen. De centrumfunctie verschoof na de 19de eeuw naar de westelijke steenweg. De Zuid-Willemsvaart sneed de stad af van het dorp Uikhoven.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/3177>

Beschermingsbesluiten

- **Geografisch pakket Rekem** - <https://id.erfgoed.net/besluiten/2750>
Definitieve beschermingsbesluiten

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Oud-Rekem

Vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Rekem (Lanaken)** Deze zone omvat de historische stadskern van Rekem.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11915>

Beschermingbesluiten

- [Historische stadskern Oud-Rekem - https://id.erfgoed.net/besluiten/5934](https://id.erfgoed.net/besluiten/5934)
Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Gemeentehuis van Rekem en gemeenteschool

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [gemeentehuizen](#), [lagere scholen](#)

Stijl

Datering [derde kwart 19de eeuw](#)

Beschrijving

Het gemeentehuis dateert van 1859, de L-vormige achterbouw voor de school van 1872. Beide werden opgetrokken in neoclassicistische stijl.

Waarden

Historische waarde

Architecturale waarde

Is de aanduiding van

- **Kanaalstraat 9-11, Oude God 16-22 (Lanaken)** Het gemeentehuis dateert van 1859, de L-vormige achterbouw voor de school van 1872. Beide werden opgetrokken in neoclassicistische stijl.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/16557>

Beschermingbesluiten

- [Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Limburg](https://id.erfgoed.net/bsluiten/14564) - <https://id.erfgoed.net/bsluiten/14564>
Schrappingsbesluiten Vaststellingsbesluiten

Historische stadskern van Oud-Rekem

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

Algemene Beschrijving

Oud-Rekem is in de Maasvallei gelegen, net ten zuidoosten van het Kempisch Plateau. De historische kern ligt net ten westen van de Zuid-Willemsvaart en minder dan 1,5 km ten westen van de huidige loop van de Maas. Het bovenste deel van de bodem bestaat grotendeels uit door de Maas afgezette zandleem. Net ten noorden van de archeologische zone zijn restanten van een oude Maasmeander aanwezig. Op het gewestplan is de kern van Oud-Rekem aangeduid als woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde. De noordwest- en noordoostzijden zijn als gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut ingekleurd, met cultureel, historische en/of esthetische waarde. De zuidzijde is tenslotte aangeduid als parkgebieden met cultureel, historische en/of esthetische waarde. De volledige oude kern van Rekem werd in 1994 als stadsgezicht beschermd, en 23 gebouwen en structuren erin als monument.

Archeologische nota

Archeologische resten ouder dan de middeleeuwen zijn tot dusver nauwelijks gekend binnen de historische stadskern van Oud-Rekem. Slechts enkele prehistorische werktuigen in silex en een enkel Romeins scherfje werden gevonden bij opgravingen op de vroegere locatie van de Sint-Pieterskerk (Rondelez 1996). De oppervlaktevondst van Romeinse dakpannen net ten zuiden van de historische kern wijst mogelijk op lokale bewoning in deze periode (vondstmelding B. Emons).

Rekem was een vrije rijksheerlijkheid, die Rekem zelf en het gehucht Wezet (thans Daalwezet en Bovenwezet) omvatte. De oudste vermelding is in 1140 als *Radekeim* en in 1143 als *Radenchen*. Vermoedelijk is het een samentrekking van de Germaanse persoonsnaam Rado en *-ing* of *-heim* (woonplaats). In de 13de en 14de eeuw werden Uikhoven en Boorseme toegevoegd. In 1356 werd de plaats verheven tot rijksbaronie en in 1623 tot graafschap. In het ancien régime functioneerde Rekem als een echt vorstendom met eigen munt, leger en tolkantoor (Verbois 1972).

Door de nabijheid van de stad Maastricht had Rekem gedurende de verschillende oorlogen van de 16de tot de 18de eeuw zwaar te lijden door plunderingen, inkwartieringen en opeisingen van de verschillende legers. Vanaf 1795-1796 was Rekem kantonhoofdplaats van een zestal gemeenten, en in 1802-1849 een ontvangstkantoor voor de rijksbelastingen (Verbois 1972).

De Sint-Pietersparochie is vermoedelijk van Karolingische oorsprong. De eerste kapel (989) bevond zich binnen de muren van het kasteel. Deze werd in 1231 vervangen door een kerk en het patronaat werd in 1232 door de heer Dirk van Bronckhorst-Batenburg aan de abdij van Hocht geschonken. In 1261 werd het patronaat van de kerk overgemaakt aan het norbertinessenklooster, net ten zuiden van de stadswallen gevestigd van 1140 tot 1795 (Verbois 1965). Dit klooster is niet meer bovengronds zichtbaar, maar er werden resten van kloostergebouwen en een kerk opgegraven (Claassen & Janssen 1979). Pas in 1707 werd, op de huidige locatie buiten de kasteelmuren, de bouw van de huidige Sint-Pieterskerk gestart (voltooid in 1722).

Zowel het kasteel D'Aspremont-Lynden en de eerste Sint-Pieterskerk vormden het onderwerp van opgravingen, waardoor verschillende

vroegere fasen gedocumenteerd zijn (Rondelez 1996; van de Konijnenburg 1987a; van de Konijnenburg 1987b). De buitenzijde van laatste fase van het kasteel werd gerestaureerd, terwijl de resten van vroegere fasen in de kelder bezocht kunnen worden.

In de tweede helft van de 19de eeuw verloor Rekem zijn betekenis ten voordele van Maasmechelen en evolueerde tot een kleine landbouwgemeente.

De huidige oude stad vertoont een vrij onregelmatig dambordschema. Het kasteel van Rekem ligt aan het oostelijk uiteinde. Onmiddellijk ten westen hiervan bevindt zich het voormalige marktplein, met de huidige Sint-Pieterskerk. De stad was voorzien van een drieledige omwalling. De eerste omwalling dateert van 1607 en omvatte het domein van het kasteel en de huidige Kanaalstraat. Van deze versterking blijft een gedeelte van de grachten en de Uikhoverpoort bewaard (Janssen 1979).

De tweede omwalling, opgetrokken door graaf Ernest d'Aspremont-Lynden in 1625-1630, ommuurde de hele stad. Op basis van deze omwalling, zoals zichtbaar op het gereduceerd kadaster, werd de archeologische zone afgebakend. In de westzijde bevond zich de Sint-Pieterspoort, aan de noordzijde de Kasteelpoort, aan de zuidzijde de Nonnenpoort, en aan de zuidwestoek de Maastrichterpoort. Van de Sint-Pieterspoort en Maastrichterpoort werden archeologische resten aangetroffen (Vanderbeken 2010; Janssen 1979). Als bijkomende versterking voor het kasteel liet graaf Ferdinand d'Aspremont-Lynden tussen de eerste twee muren in 1638 een derde wal bouwen, waarvan resten in de Schijfstraat bovengronds bewaard zijn, evenals vermoedelijke resten van de ertoe horende Rappespoort (Janssen 1979). Alle wallen waren eveneens voorzien van een grachtensysteem, waarvan op verschillende plaatsen delen bewaard zijn. De muren worden tussen 1821 en 1836 grotendeels afgebroken, maar de oude structuur blijft vrij gaaf bewaard in het huidige stratenpatroon.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naargelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdend met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimten tussen de bebouwde kern en strategische elementen, zoals de rivieroever, worden opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven tussen 1845-1855, schaal 1:20.000.

CLAASSEN A. & JANSSEN L. 1979: De kerk van het Norbertinesserklooster te Rekem, *Het oude land van Loon* 34, 35-68.

ENGELLEN F. 1996: Even de Maas over! *Archeologie in Limburg* 70, 64.

JANSSEN L. 1979: Stadsplan van Rekem, *Limburg* LVIII 4, 177-178, plan 2.

REMANS A. 1958: Urbanisatie te Rekem in de XVIIe eeuw, *Limburg* 37, 49-58.

RONDELEZ P. 1996: De Sint-Pieterskerk van Rekem tot 1704. In: CREEMERS G. & VANDERHOEVEN A. (red.), *Archeologische kroniek van Limburg, Limburg. Het oude land van Loon* 77/1, 21-52.

SCHLUSMANS F. 1996: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Tongeren, Kantons*

Bilzen – Maasmechelen, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 14N3, Brussel - Turnhout.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-rapport 5, Brussel.

VAN DE KONIJNENBURG R. 1987a: Het kasteel d'Aspremont-Lijnden te Rekem, *Archaeologia Belgica* 3, 237-239.

VAN DE KONIJNENBURG R. 1987b: Rekem, kasteel d'Aspremont-Lynden (Limb.), *Archaeologia Medievalis* 10, 20-21.

VANDERBEKEN T. 2010: Rekem (Lanaken): Sint-Pieterspoort, *Het Oude Land van Loon* 88/1, 12-13.

VERBOIS R. 1965: *Geschiedenis der kerken, kloosters en kapellen van Rekem*, Rekem.

VERBOIS R. 1972: *Geschiedenis van Rekem en zijn keizerlijk graafschap*, Rekem.

Is aangeduid als

- **Rekem (Lanaken)** Deze zone omvat de historische stadskern van Rekem.

Is deel van

- **Rekem (Lanaken)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140053>

Gemeentehuis van Rekem en gemeenteschool

Beknopte karakterisering

Typologies [gemeentehuizen](#), [lagere scholen](#)

Stijl

Datering [derde kwart 19de eeuw](#)

Beschrijving

Het **gemeentehuis** dateert van 1859, de L-vormige achterbouw voor de school van 1872. Het gemeentehuis is een neoclassicistisch breedhuis, gelegen op de hoek van Oude God. Vijf traveeën en twee bouwlagen onder schilddak (Vlaamse pannen).

Bakstenen gebouw op een hardstenen plint; licht verhoogde begane grond. De lijstgevel is voorzien van geblokte, natuurstenen pilasters aan de hoeken en het middenrislatiet. Boven de eerste bouwlaag, zwaar, gecementeerd entablement met panelen, afgelijnd met hardstenen kordons; mergelstenen panelen en een dito band onder de houten kroonlijst. Rechthoekige vensters met afgeronde bovenhoeken en kordon vormende, hardstenen lekdrempels; oorspronkelijk houtwerk. Het venster van de bel-etage is voorzien van een geprofileerde, hardstenen omlijsting en een dito, driehoekig fronton; rechthoekig balkon met gietijzeren hek op zware consoles. Rondboogdeur in een geprofileerde, hardstenen omlijsting met oorspronkelijke vleugel deur; waaier met metalen roedeverdeling;

kalkstenen trap.

De **schoolvleugel** werd opgetrokken in dezelfde stijl, doch de natuurstenen elementen werden hier grotendeels vervangen door gecementeerde imitaties.

Is aangeduid als

- **Kanaalstraat 9-11, Oude God 16-22 (Lanaken)** Het gemeentehuis dateert van 1859, de L-vormige achterbouw voor de school van 1872. Beide werden opgetrokken in neoclassicistische stijl.

Is deel van de aanduiding als

- **Boomgaardstraat, Engelenstraat, Groenplaats, Herenstraat, Isabellastraat, Kanaal, Kanaalstraat, Leon Hermanslaan, Nieuwe Walstraat, Onder de Linden, Oude God, Oude-Weerdstraat, Patersstraat, Schijfstraat, Sint Pieter, Walstraat (Lanaken)** De historische stadskern van Rekem, is beschermd als stadsgezicht.

Is deel van

- **Kanaalstraat (Lanaken)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/994>

Oude kern Rekem

Beknopte karakterisering

Typologies baljuwhuizen, boerenwoningen, burgerhuizen, distilleerderijen, dorpswoningen, gemeentehuizen, gerechtsgebouwen, godshuizen, herenhuizen, hoeven, kloosterkerken, lagere scholen, landhuizen, oorlogsmonumenten, parochiekerken, schepenhuisen, stadspoorten, stadswoningen, wegkruisen, stadsomwallingen

Beschrijving

De historische stadskern van Rekem getuigt van een zeer rijke geschiedenis van de stad, met onder andere het kasteel, stadsmuur en –poort, kerken, woningen, enzovoort.

Historiek

Het ontstaan van een nederzetting op de plaats van het huidige Rekem klimt op tot de prehistorie, en heeft waarschijnlijk te maken met

de ligging aan de Maas, waarvan de loop zich oorspronkelijk dicht bij de stad bevond. Belangrijke vondsten uit de prehistorie, de Romeinse en Merovingische periode duiden op een continue bewoning van de site; de nabijheid van de Romeinse heirbaan Tongeren-Nijmegen zal hieraan wel niet vreemd geweest zijn.

De oudste vermelding van de nederzetting dateert van 1143; op dat ogenblik was het een vrij leen van het Heilig Roomse Rijk. De nederzetting bestond uit een burcht met een kerk binnen zijn muren. Over het uitzicht van de nederzetting bestaat geen duidelijkheid vermits alle sporen van een vroegere toestand uitgewist werden bij de grote reorganisatie van stad en burcht in de eerste helft van de 17de eeuw. Het leen omvatte tevens het gehucht Wezet en werd later (13de-14de eeuw) uitgebreid met de gehuchten Uikhoven en Boorsem. In 1356 werd het leen een rijksbaronie, en in 1623 een graafschap met eigen munt. Het was achtereenvolgens in bezit van de families de Rekem (12de eeuw), van Bronckhorst (1134), van der Marck (1335), de Sombreffe (1397), van Pirmont (1504), van der Marck (circa 1520), van Hennin (1545), van Vlodorp (1553), van Quaet van Wyckraedt (1564) en tenslotte d'Aspremont-Lynden (1590-1794).

De nabijheid van het belangrijke strategische knooppunt Maastricht eiste zijn tol van kleine graafschap. Tussen 1567 en 1579 werd Maastricht herhaaldelijk belegerd en geplunderd door Spaanse troepen; ook Rekem werd geplunderd en de toenmalige burcht werd grotendeels vernield. Tijdens de jaren 1632 en 1634 (de Dertigjarige Oorlog) had Rekem weer zwaar te lijden van de Spaanse troepen. De twee belegeringen van Maastricht tijdens de oorlog van Lodewijk XIV tegen Holland, in 1673 en 1676, hadden eveneens hun weerslag in het graafschap. Tijdens de Spaanse Successieoorlog (1701-1713) richtten de verenigde legers onder de hertog van Marlborough grote verwoestingen aan. Ook de oorlog van Frankrijk tegen Oostenrijk (1740-1748) en de Zevenjarige Oorlog (1756-1763) lieten hun sporen na.

Tijdens het Franse bewind hield het graafschap op te bestaan en werd ingelijfd bij het departement Neder-Maas. In 1815 maakte de stad deel uit van het arrondissement Maastricht. Het versterkte stadje verloor langzamerhand al zijn belang en evolueerde doorheen de 19de eeuw tot heden naar een woonforenzengemeente met pendel voornamelijk naar Maastricht. De centrumfuncties werden verlegd naar de nieuwe, nabijgelegen woonwijken.

Beschrijving

Het huidige stadsbeeld wordt nog steeds gedetermineerd vanuit de belangrijke saneringsmaatregelen die de eerste helft van de 17de eeuw getroffen werden. Hoewel het wegencracé van voor deze periode waarschijnlijk in grote trekken behouden bleef, krijgt het dorp aan de voet van de burcht in de opeenvolgende bouwcampagnes het uitzicht van een versterkte stad.

Nadat de burcht in 1579 door plunderende Spaanse troepen werd verwoest, werd hij door graaf herman d'Aspremont-Lynden heropgebouwd in de periode 1595-1597, en door zijn opvolger Ernest (1603-1626) werd dit werk voltooid. Uit deze bouwactiviteit resulteerde het waterkasteel in Maasrenaissancestijl, waarvan het nog bestaande gedeelte getuigt, en dat het noordoost-kwartier van de stad beheerst (het kasteel met omgeving beslaat 21% van de totale oppervlakte van de stad). Tegelijkertijd werd de stad versterkt. We mogen aannemen dat voor deze periode reeds versterkingen in één of andere vorm bestonden, doch graaf Herman gaf ze hun definitieve uitzicht.

Een systeem van grachten, gestut door dijken met palissaden, de wal, liep langs de buitenzijde van de muur. Verschillende versterkingen verdeelden de stad in vijf zones: in de noordoosthoek het waterkasteel met zijn omgrachting en poort (eerste zone); bij het kasteel hoorde de ommuurde zone (tweede zone). Een eerste omwalling omvatte de derde en vierde zone en was voorzien van drie poorten: de Paterspoort of Maastrichterpoort, de Uikhoverpoort en de Nonnenpoort. Als bijkomende versterking werd door graaf Ferdinand in 1638 tussen de derde en vierde zone een muur met wal gebouwd, bediend door de Rappepoort of Middenpoort. De vijfde zone is het ommuurde minderbroederskloosters, eveneens van een poort voorzien.

Met dit systeem van grachten, muren en poorten voor ogen kunnen we het stadsplan gemakkelijker begrijpen. Zoals gezegd wordt de noordoosthoek ingenomen door de omgrachte kasteel binnen zijn domein. Door het gebruik van het gebouw als Rijkspsihiatrische instelling sinds 1920 werd dit domein opgevuld met dienstgebouwen (hospitaalgebouwen, directeurswoning). Het kasteel ligt ten noorden van de centrale as (west-oost) die doorheen de ganse stad loopt en de hoofdader is. Deze as is de aaneenschakeling van Sint-Pieter, Patersstraat, Herenstraat en Kanaalstraat. Twee parallelle dwarsassen, de Schijfstraat en de Walstraat, duiden de plaats van de twee achter elkaar geplaatste westelijke omwallingsmuren aan. Een groot gedeelte van de middelste omwalling bleef behouden, evenals een hoektorentje gedateerd 1607 in het domein van het kasteel. De centrale as was ook de plaats waarop zich de stadspoorten bevonden: aan de Schijfstraat de Middenpoort, aan de Walstraat de Maastrichterpoort. De Kanaalstraat is een 19de-eeuwse doorsteek. Oorspronkelijk maakte de Herenstraat een scherpe knik naar het zuiden om via Oude God in oostelijke richting op de Uikhoever- of Maaspoort uit te monden. Laatstgenoemde stadspoort met portierswoning bleef behouden. Het noordoostelijk stadsgedeelte omvat naast het kasteel ook de verschillende openbare gebouwen en het marktplein (Groenplaats): de parochiekerk, in 1722 gebouwd ter vervanging van de kerk binnen de kasteelmuren; het gerechtshof, gelegen Onder de Linden en het perron, thans voor het kasteel maar oorspronkelijk op het marktplein.

Vanaf Oude God leidt een straat (de voormalige Molenstraat) naar het zuiden. Hier bevond zich een watermolen op de Ziepbeek. Deze beek vormt de zuidelijke omgrachting. Een poort in de stadsmuur gaf toegang tot het norbertinessenklooster dat zich hier van 1140 tot 1828 bevond. Het enige nog bestaande klooster van Rekem ligt eveneens extra muros. Het is het minderbroedersklooster dat met zijn kerk en bijhorend ommuurd domein de huidige noordwesthoek van de stad innam. Getuige uit een andere tijd is het neoclassicistische gemeentehuis, gelegen tegenover het kasteel.

Het overige bebouwde areaal wordt ingenomen door privéwoningen, voornamelijk uit de 19de eeuw, met de voor een stad gebruikelijke differentiatie wat betreft standen en beroepen. Herenhuizen vinden hun plaats naast stadshoeven, winkels en cafés en een stokerij.

De onmiddellijke omgeving van de stad wordt bepaald door een ruime groengordel langs de zuidzijde.

Omvat

- **Engelenstraat 2 (Lanaken)** Alleenstaand, en thans verlaten en vervallen diephuis uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Engelenstraat 14 (Lanaken)** Het 17de-eeuwse gebouw is gebouwd op de stadswal, die in de onderbouw duidelijk zichtbaar is. Bakstenen gebouw van 1634, met twee bouwlagen onder steile zadeldaken.
- **Sint Pieter 41 (Lanaken)** Alleenstaand breedhuis van het dubbelhuistype, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 10 (Lanaken)** Enkeluis van drie traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak, uit eind 19de - begin 20ste eeuw, mogelijk met oudere kern.
- **Engelenstraat 6 (Lanaken)** Breedhuis van het dubbelhuistype, drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, met datering 1865.
- **Herenstraat 1 (Lanaken)** Hotel uit 1710; breedhuis van zes traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak met laat-classicistische gevelordonnantie uit eind 18de - begin 19de eeuw.
- **Sint Pieter 24 (Lanaken)** Herenhuis van het dubbelhuistype, van circa 1860.
- **Herenstraat 18-20 (Lanaken)** Herenhuis van het dubbelhuistype, vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak, gedateerd 1850.
- **Herenstraat 12 (Lanaken)** Dubbelhuis, gelegen op de hoek van de Engelenstraat, uit het midden van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 14 (Lanaken)** Enkelhuis, gelegen op de hoek van de Engelenstraat, met huidig uitzicht uit de 19de eeuw, doch mogelijk kern uit de 17de eeuw.
- **Herenstraat 21 (Lanaken)** Diephuis, gelegen op de hoek van de Engelenstraat. Vijf traveeën en twee bouwlagen onder steil wolfsdak, uit de 19de eeuw.
- **Herenstraat 24 (Lanaken)** Smal huis, gelegen op de hoek van de Schijfstraat, één travee en twee bouwlagen onder zadeldak, met gevelordonnantie uit het begin van de 20ste eeuw.
- **Herenstraat 8 (Lanaken)** Hoeve met huidig eclectisch uitzicht uit de tweede helft van de 19de eeuw, doch met oudere kern uit de 18de eeuw.
- **Sint Pieter 36 (Lanaken)** In 1847 verlaten de norbertijnen het klooster en keren de minderbroeders er terug. Van het klooster blijft thans alleen de kloosterkerk in zijn oorspronkelijke staat bewaard.
- **Sint Pieter 20 (Lanaken)** Gebouwd in 1891 door Franz Hubert Senden, postmeester van Rekem. Breedhuis van het dubbelhuistype in eclectische stijl, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Sint Pieter zonder nummer (Lanaken)** Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog. Bronzen beeld op een hardstenen sokkel, door Frans Huygelen, gegoten door de Fonderie Verbeyst van Brussel.
- **Herenstraat 6 (Lanaken)** Breedhuis van het dubbelhuistype, vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen zadeldak, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 15-17 (Lanaken)** Stadshoeve met woonhuis uit 1813, doch mogelijk oudere kern uit de 17de eeuw.
- **Herenstraat 19 (Lanaken)** Ruime stadshoeve met huidige ordonnantie uit de 19de eeuw; de kern klimt waarschijnlijk op tot 1679.
- **Patersstraat 31 (Lanaken)** Breedhuis dat vroeger wellicht één geheel vormde met het aanpalende nummer 29, in kern opklimmend tot de 17de eeuw. De voorgevelordonnantie dateert uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Patersstraat 10 (Lanaken)** Breedhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder steil zadeldak. De oude kern is thans voorzien van een volledig aangepaste voorgevel.
- **Herenstraat 4 (Lanaken)** Enkelhuis van twee traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, met huidig uitzicht uit eind 19de - begin 20ste eeuw, doch waarschijnlijk met oudere kern.
- **Herenstraat 7-9 (Lanaken)** Oorspronkelijk één breedhuis, uit de tweede helft van de 17de eeuw, doch met gewijzigde voorgevelordonnantie uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Herenstraat 16 (Lanaken)** Sterk aangepast breedhuis van twee bouwlagen, met 17de-eeuwse kern.
- **Kanaal 25-27 (Lanaken)** Twee woningen in een alleenstaand gebouw uit de tweede helft van de 19de eeuw, vlak bij de Zuid-Willemsvaart gelegen.
- **Patersstraat 39-41 (Lanaken)** Dubbelhuizen van elk vier traveeën en twee bouwlagen, van 1850-1860.
- **Herenstraat 23 (Lanaken)** Dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, uit het derde kwart van de 19de eeuw.
- **Groenplaats (Lanaken)**
- **Herenstraat (Lanaken)**
- **Isabellastraat (Lanaken)**
- **Kanaalstraat (Lanaken)**
- **Nieuwe Walstraat (Lanaken)**
- **Onder de Linden (Lanaken)**
- **Oude God (Lanaken)**
- **Patersstraat (Lanaken)**
- **Schijfstraat (Lanaken)**
- **Walstraat (Lanaken)**

Is aangeduid als

- **Boomgaardstraat, Engelenstraat, Groenplaats, Herenstraat, Isabellastraat, Kanaal, Kanaalstraat, Leon Hermanslaan, Nieuwe Walstraat, Onder de Linden, Oude God, Oude-Weerdstraat, Patersstraat, Schijfstraat, Sint Pieter, Walstraat (Lanaken)** De historische stadskern van Rekem, is beschermd als stadsgezicht.

Is deel van

- **Rekem (Lanaken)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120393>

Oud-Rekem en omgeving

Beknopte karakterisering

Typologies [waterkastelen](#), [stadsomwallingen](#), [steden](#)

Beschrijving

De vruchtbare Maasvallei heeft in de loop der tijden het ontstaan bewerkstelligd van talrijke nederzettingen, waarvan enkele uitgegroeid zijn tot een stedelijke kern, zoals Rekem. Restanten van de vroegere Maasmeanders zijn er herkenbaar zowel in de bedding van de Zijpbeek ten noorden, als ook in het landschap ten zuiden.

Door zijn ligging aan de oude rivierloop heeft Rekem sinds de Late Steentijd een nagenoeg ononderbroken bewoning gekend. Bij archeologisch onderzoek werden restanten ontdekt uit de prehistorische, de Gallo-Romeinse en de Frankische periode. Tijdens de Middeleeuwen fungeerde de vrije rijksheerlijkheid Rekem, in 1356 tot baronie verheven, als een vooruitgeschoven grensversterking van het Heilig Roomse Rijk. Het stadje was een vorstendom met eigen munt, leger en tolkantoor. In 1590 kwam het met de onderhorige dorpen onder het gezag van Herman Van Lynden, legeraanvoerder in dienst van de prins-bisschop van Luik. De familie d'Aspremont-Lynden zou er verblijven tot aan de Franse revolutie. De oudere burcht werd afgebroken en vervangen door een waterkasteel in Maasstijl. De stadsmuren werden uitgebreid en van nieuwe poorten voorzien. Kasteeldomein en stad werden versterkt met aarden wallen en grachten, die hun water ontvingen van de Groenstraatbeek en de Zijpbeek. In 1623 werd de rijksbaronie Rekem verheven tot vrij graafschap van het Heilig Roomse Rijk. In 1778 verliet de laatste graaf het kasteel. Tot eind 18de eeuw behield het grafelijk stadje haar primitief uitzicht. Twee gebeurtenissen wijzigden dat beeld. Vanaf de 19de eeuw vond een verschuiving van de centrumfunctie plaats naar de in 1812-13 westelijk aangelegde steenweg Maastricht-Maaseik, waar nieuwe woonwijken Rekem het karakter van een woonforenzengemeente gaven. Onmiddellijk ten oosten werd bovendien de Zuid-Willemsvaart gegraven, die de stad afsneed van het dorp Uikhoven.

De oude stad vertoont in zijn huidige vorm een vrij onregelmatig dambordschema met een duidelijke oost-west as, waarlangs enkele elementen het stadsbeeld beheersen. Aan het oostelijke uiteinde ligt het imposante waterkasteel, vervolgens de barokke Sint-Pieterskerk op de zuidzijde van het voormalige marktplein (nu de Groenplaats), in het westen de kerk van de minderbroederskerk. Van de oude omwallingen zijn slechts de Uikhoverpoort, een hoektorentje, enkele resten van de muren en op verschillende plaatsen gedeelten van de grachten overgebleven. De oude structuur bleef vrij gaaf bewaard in het huidig stratenpatroon. De historische bebouwing bestaat verder uit burgerhuizen, waarvan een aantal met oude kern, en enkele stadshoeven en belangrijke herenhuizen. Opmerkelijk zijn o.a. het voormalig Gerechtshof, de huizen De Roomse Keizer (nu museumapotheek) en De Hoek. Buiten de zuidelijke

stadswal, thans nog aangeduid door de Ziepbeek, ligt het parkje De Engelse Hof op de plaats van het verdwenen norbertinessenklooster. Het geheel presenteert zich als een duidelijk afgebakende entiteit van een opmerkelijke gaafheid en homogeniteit. Open, groene ruimten (kasteeldomein, Engelse Hof, Groenplaats, Onder de Linden) accentueren de bebouwing.

In het kasteel d'Aspremont-Lynden, dat in 1795 door de Fransen werd geconfisqueerd, huisden achtereenvolgens een militair hospitaal, bedelaarsgesticht, heropvoedings- en vanaf 1921 psychiatrische instelling. Na een kort intermezzo als provinciaal eigendom ging het uiteindelijk in privé-bezit over. Van het oorspronkelijke complex bleven vier vleugels over, met op elke hoek een toren, gegroepeerd omheen een kleine binnenplaats. Op het domein bevinden zich bovendien de recentere gebouwen van de Rijkspsychiatrische instelling. De recente restauratie van de kasteelsite werd bekroond met de Vlaamse Monumentenprijs 1999. Ook de hele omgeving onderging een gedaanteverwisseling door herstel van de grachten, aanleg van tuinen en bloemenweiden, verzorging van waardevolle bomen en heraanleg van de wegenstructuur.

De NV Domein Reckheim beoogt zowel nieuwe economische bedrijvigheid op het kasteeldomein als ook de sociaal-culturele ontwikkeling van oud-Rekem. Naast de commerciële activiteiten van verschillende bedrijfjes ontplooiën twee vzw's initiatieven op vlak van onderzoek, herwaardering en instandhouding van het cultureel erfgoed in Rekem en het Maasland. Ook de gemeente liet zich de laatste decennia niet onbetuigd, o.m. via de herwerking van het bijzonder plan van aanleg en herbestemmingsplannen van de oude Sint-Pieterskerk tot museum- en concertruimte. De landelijke omgeving ten noorden, weliswaar aangetast door ontgrinding en de recente bebouwing van verspreide boerderijen, geeft nog zicht op de oude stad. De Ziepbeek slingert er als een groen lint door de boomgaarden, weiden en akkers, met hier en daar een bosje, houtkant of populierenaanplant. In noordelijke richting is de windmolen Stormvogel blikvanger in het vrij open landschap.

Waarden

Omvat de aanduiding als

- **Boomgaardstraat, Engelenstraat, Groenplaats, Herenstraat, Isabellastraat, Kanaal, Kanaalstraat, Leon Hermanslaan, Nieuwe Walstraat, Onder de Linden, Oude God, Oude-Weerdstraat, Patersstraat, Schijfstraat, Sint Pieter, Walstraat (Lanaken)** De historische stadskern van Rekem, is beschermd als stadsgezicht.

Is deel van

- **Lanaken (Limburg)**
- **Maasmechelen (Limburg)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135254>